

POLITYKA REGIONALNA JAKO INSTRUMENT PODWYŻSZANIA KONKURENCYJNOŚCI POLSKICH REGIONÓW

Przekształcenia gospodarcze i polityczne, jakie zaistniały w ostatnich latach doprowadziły do nasilenia się zróżnicowań międzyregionalnych. Różnorodne uwarunkowania, w tym również umiejętność przystosowania się do nowych warunków gospodarki rynkowej spowodowały wykształcenie się regionów silnych i słabych.

Dla celów niniejszego artykułu region rozumiany jest jako najwyższa jednostka organizacji terytorialnej państwa o relatywnie dużej powierzchni i znacznej liczbie ludności, będąca obszarem jednolitym, w którym prowadzona jest odmienna polityka, w tym gospodarcza i społeczna. W Polsce jako regiony traktuje się upodmiotowione województwa, które charakteryzują się:¹

- posiadaniem osobowości prawnej, umożliwiającej podejmowanie decyzji gospodarczych i zaciąganie zobowiązań, a tym samym samodzielne decydowanie o prowadzonej polityce,
- istnieniem organów samorządowych na ich obszarze,
- systemem finansowania związanym z zasadą dysponowania własnym budżetem i dochodami przewidzianymi ustawowo.

W tak wyodrębnionych regionach prowadzona jest polityka regionalna rozumiana jako forma interwencji państwa w sferę gospodarki i społeczeństwa (w zależności od problemów występujących w poszczególnych regionach) przy wykorzystaniu określonych instrumentów w celu zapewnienia rozwoju tego regionu, przyczyniającego się do rozwoju całego kraju.

Nowoczesna polityka regionalna tworzy warunki do lepszego wykorzystania endogenicznego potencjału społeczno – gospodarczego regionów i charakteryzuje się:²

- orientacją na pomoc w układzie terytorialnym a nie sektorowym,
- wspieraniem przede wszystkim nowoczesnych sektorów gospodarki,
- ukierunkowaniem zwłaszcza na sektor małych i średnich przedsiębiorstw, jako na najdynamiczniej rozwijający się sektor gospodarki,

¹ M. Poniatowicz, *Innowacyjność jako instrument wzrostu konkurencyjności regionów polskich*, [w:] A. H. Jasiński, M. Kruk (red. naukowa), *Innowacje i zmiany strukturalne w procesie transformacji polskiej gospodarki*, t. I, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 1999, s. 215.

² T. Madej, *Regionalna polityka społeczno – gospodarcza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1998, s. 24.

- promowaniem rozwoju opartego o czynniki egzogeniczne poszczególnych regionów,
- kierowaniem się wyłącznie przesłankami ekonomicznymi (nie są wspierane działania bieżące, ale inwestycyjne),
- skupieniem uwagi na lokalnych inicjatywach i agencjach,
- koncentracją pomocy na poszczególnych obszarach w celu efektywniejszego wykorzystania środków,
- silnym wspieraniem rozwoju infrastruktury niezbędnej dla działalności gospodarczej,
- promowanie prywatyzacji oraz wspólnych przedsięwzięć sektora prywatnego i publicznego.

Nowoczesna polityka regionalna sprowadzona może zostać do realizacji trzech podstawowych celów, a mianowicie:³

- budowania potencjału absorpcyjnego środków Unii Europejskiej,
- wspierania wzrostu konkurencyjności regionów Polski,
- przeciwdziałania marginalizacji regionów słabo rozwiniętych.

Działania zmierzające do podwyższania konkurencyjności regionów w ramach prowadzonej polityki regionalnej nabierają szczególnego znaczenia zwłaszcza w sytuacji, gdy we współczesnym świecie konkurują ze sobą już nie tylko podmioty gospodarcze, ale również kraje, czy regiony. Rywalizacja między regionami odbywa się na płaszczyźnie pozyskiwania kapitału, świadczenia określonych usług, pozyskiwania wykwalifikowanej kadry, pozyskiwania środków na rozwój z budżetu państwa oraz innych źródeł krajowych oraz zagranicznych (głównie z funduszy pomocowych Unii Europejskiej). Globalizacja gospodarki oraz nasilające się procesy integracyjne oznaczają, iż regiony polskie będą zmuszone do podjęcia walki konkurencyjnej z regionami innych krajów świata, zwłaszcza w ramach rozszerzonej Unii Europejskiej.

Problem konkurencyjności regionów znalazł odzwierciedlenie w zapisach *Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego* przygotowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Budownictwa, gdzie podkreśla się znaczenie konkurencyjności regionów jako jednego z celów strategicznych polityki regionalnej, która musi być wspierana poprzez rozbudowę modernizacją infrastruktury służącej wzmocnieniu tejże konkurencyjności. Również przyjęty przez Rząd 26 marca 2002 r. Wstępny układ celów i priorytetów Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006 wymienia jako cel strategiczny rozwijanie konkurencyjnej gospodarki również w układzie regionalnym.⁴

³ J. Szlachta, A. Pyszkowski (red. naukowa), *Rozwój regionalny jako element strategii społeczno-gospodarczej Polski w latach 2000-2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk – Warszawa 1999 r., s. 40.

⁴ Ministerstwo Gospodarki, *Wstępny układ celów i priorytetów Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006 na podstawie programu gospodarczego rządu wraz z propozycją układu programów operacyjnych i indykatywnym podziałem środków finansowych*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 26 marca 2002 r.

Konkurowanie to będzie rzeczą bardzo trudną ze względu na poziom rozwoju społeczno – gospodarczego polskich regionów, który znacznie odbiega od poziomu rozwoju regionów unijnych. Wystarczy wspomnieć, iż w Polsce PKB na mieszkańca przeliczony parytetem siły nabywczej wynosił w 1999 r. 36,1% średniej Unii Europejskiej, co plasowało Polskę na pozycji przeciętnej wśród państw kandydackich. Polska ustępowała: Cypru – 79,3%, Słowenii – 68,8%, Czechom – 60,3%, Węgrom – 49,0%, Słowacji – 48,6%, Estonii – 37,2%, wyprzedzała natomiast: Litwę – 31,0%, Rumunię – 28,2%, Łotwę – 27,7% oraz Bułgarię – 22,3%. Niezależnie od krytycznych ocen osiągniętego przez nasz kraj poziomu dobrobytu oznacza to wielki postęp w ostatnich kilku latach, gdyż jeszcze w roku 1995 poziom ten wynosił 31% średniej Unii Europejskiej.⁵

Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja poszczególnych regionów. Zdecydowanie najwyższy poziom PKB na mieszkańca w roku 1999 osiągnęło województwo mazowieckie (149,3% średniej krajowej). Pięć innych województw nieznacznie przekroczyło średnią krajową, a są to: Śląskie (110,4%), Wielkopolskie (105,2%), Dolnośląskie (102,3%), Pomorskie (101,3%) oraz Zachodniopomorskie (100,1%). Najniższy poziom PKB na mieszkańca zarejestrowano w województwach lubelskim (69,8% średniej krajowej), podlaskim (72,8%), podkarpackim (73,4%), warmińsko-mazurskim (77,6%) oraz świętokrzyskim (78,1%). Jednak nawet województwa osągające najwyższy poziom PKB na mieszkańca nie przekraczają 40 % średniej wielkości w krajach Unii Europejskiej.

Dlatego też gdyby Polska już dziś wstąpiła do Unii to teren całego kraju kwalifikowałby się do objęcia pomocą strukturalną Unii.

1. Pojęcie konkurencyjności regionów

We współczesnej gospodarce można zaobserwować stałe poszerzanie się zakresu zastosowania pojęcia konkurencyjności. W ekonomii klasycznej pojęcie to przypisywało się do sfery mikroekonomii, tzn. mówiono o konkurencyjności przedsiębiorstw, czy też ich towarów i usług. Natomiast obecnie rozciąga się pojęcie konkurencyjności również na większe organizmy społeczno – gospodarcze, tj. na kraje i regiony.

Mianem konkurencyjności określa się zdolność do osiągania sukcesu w gospodarczej rywalizacji. Natomiast konkurencyjność regionalna definiowana jest jako zdolność do przyciągania kapitału i środków pomocowych oraz jako zdolność do zatrzymania w regionie posiadanych czynników produkcji.⁶ Konkurencyjność ta może być rozpatrywana jako konkurencyjność pośrednia i bezpośrednia. Konkurencyjność pośrednia dotyczy tworzenia właściwych

⁵ J. Szlachta, *Znaczenie funduszy europejskich dla rozwoju regionalnego Polski*, www.europa.edu.pl/topics/publikacje/2001/05/168250.html.

⁶ J. Bossak, W. Bieńkowski (red. naukowa), *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, SGH, Warszawa 2000, s. 452.

warunków dla funkcjonowania podmiotów mogących uzyskać przewagi konkurencyjne. Natomiast konkurencyjność bezpośrednia sprowadza się do walki o pozyskanie inwestorów, środków rozwojowych, lokalizacji agencji i instytucji rządowych, utrzymaniu w regionie istniejących firm, instytucji i kapitału.

Konkurencyjność regionu może być także rozumiana jako wprowadzenie przewagi nad innymi regionami w określonej dziedzinie życia gospodarczego, zdolności do wytwarzania trwałego wzrostu wartości dodanej i wynikającego stąd wzrostu regionalnego dobrobytu.⁷ Według Komisji Europejskiej konkurencyjność regionalna definiowana jest jako zdolność produkowania dóbr i usług, które zdają egzamin na rynkach międzynarodowych, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego i trwałego poziomu dochodów.⁸

Tak więc można stwierdzić, iż regionem konkurencyjnym jest taki region, który jest w stanie przystosować się do zmieniających się warunków szybciej niż inne regiony przez co osiąga poprawę swojej pozycji we współzawodnictwie między regionami.⁹ Region konkurencyjny zatem to taki, w którym poziom wiedzy ludzkiej, rozumianej jako zdolność do wyprzedzania potrzeb i odkrywania nowej kombinacji zastosowań istniejących lub nowych zasobów rzeczowych, pozwala na wytworzenie strukturalnej przewagi i skomercjalizowanie wytworów regionów.¹⁰

2. Czynniki konkurencyjności regionów

Mianem czynników konkurencyjności określa się wszystkie okoliczności umożliwiające podwyższenie konkurencyjności regionów. Konkurencyjność regionów uzależniona jest od wielu czynników, wśród których należy wymienić:¹¹

- zróżnicowaną strukturę gospodarczą regionów,
- wyposażenie w infrastrukturę gospodarczą i społeczną,
- kształtowanie i stan zagospodarowania przestrzennego,
- dostępność komunikacyjna,
- istnienie i dostępność zasobów naturalnych,
- działalność inwestycyjna, w tym również rozwój bezpośrednich inwestycji

⁷ U. Markowska, *Konkurencyjność regionów – nowe spojrzenie na rozwój regionalny w Polsce*, [w:] *Gospodarka Przestrzenna IV*, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu im. O. Langego, Sudety Oficyna Wydawnicza Oddziału Wrocławskiego PTTK, Wrocław 2001, s. 35.

⁸ B. Winiarski, *Konkurencyjność: kryterium wyboru czy kierunek strategii i cel pośredni polityki regionalnej*, [w:] M. Klamut (red. naukowa) *Konkurencyjność regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 1999, s. 74.

⁹ W. M. Gaczek, Z. Rykiel, *Konkurencyjność regionów a regionalizm ekonomiczny*, [w:] M. Klamut, L. Cybulski (red. naukowa), *Polityka regionalna i jej rola w podwyższaniu konkurencyjności regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 2000, s. 42.

¹⁰ U. Markowska-Przybyła., *Konkurencyjność regionów – nowe spojrzenie*, op. cit., s. 38.

¹¹ B. Winiarski, *Czynniki konkurencyjności regionów*, [w:] M. Klamut, L. Cybulski (red. naukowa), *Polityka regionalna...*, op. cit., por. także M. Klamut, E. Passela, *Podnoszenie poziomu konkurencyjności regionów*, [w:] M. Klamut (red. naukowa) *Konkurencyjność...*, op. cit., s. 96.

zagranicznych,

- rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- walory środowiskowe,
- mobilność społeczeństwa, jego aktywność i przedsiębiorczość,
- zdolność regionu do absorpcji innowacji,
- obecność instytucji i zakładów naukowo – badawczych tworzących oparcie dla procesów innowacyjnych,
- istnienie jednostek szkolnictwa wyższego,
- politykę makroekonomiczną i interregionalną,
- osiągnięty poziom rozwoju,
- nowoczesność gospodarki,
- rezerwy terenów nadających się do lokalizacji inwestycji,
- tożsamość regionalna mieszkańców,
- wizerunek regionu.

Wymieniony katalog czynników decydujących o konkurencyjności regionów nie jest katalogiem zamkniętym. Zależy on bowiem od różnych uwarunkowań. Oprócz tego charakteryzują się znaczną zmiennością w czasie.

W związku z tym, iż polityka regionalna realizowana jest na szczeblu centralnym i regionalnym to część wymienionych powyżej czynników kształtowanych jest w ramach polityki interregionalnej, inne zaś w ramach polityki intraregionalnej prowadzonej w samym regionie.¹²

Podkreślenia wymaga także fakt, iż czynniki te determinują poziom konkurencyjności poszczególnych regionów, ale jednocześnie są miernikiem tejże konkurencyjności, np. im bardziej konkurencyjny region tym jest w stanie przyciągnąć więcej inwestycji zagranicznych, ale jednocześnie miarą konkurencyjności jest ilość inwestycji zagranicznych w danym regionie.

3. Polityka regionalna a konkurencyjność regionów

Znając czynniki wpływające na poziom konkurencyjności regionu można na nie oddziaływać w taki sposób, aby prowadzić do podnoszenia tego poziomu. Jest to zadanie, które powinno być realizowane m.in. przez podmioty polityki regionalnej.

Podstawowym celem polityki regionalnej prowadzonej przez podmioty centralne jest stwarzanie równych szans rozwojowych poszczególnym regionom, natomiast polityki realizowanej w samych regionach powinno być dążenie do rozwoju tegoż regionu. Rozwój regionu prowadzi do podwyższania jego konkurencyjności, choćby poprzez poprawę wizerunku i podniesienia atrakcyjności w oczach potencjalnych inwestorów.

¹² polityka interregionalna prowadzona jest na szczeblu centralnym i ma zapewnić jednakowe szanse rozwojowe, natomiast polityka intraregionalna prowadzona jest w regionie i ma przyczynić się do rozwoju tego regionu.

Pewna grupa czynników decydujących o poziomie konkurencyjności regionów jest niezależna od podejmowanych działań w ramach polityki regionalnej np. istnienie i dostępność zasobów naturalnych, czy walory środowiskowe. Jednak większość wymienionych powyżej czynników w znacznej mierze kształtowana jest w ramach tej polityki. W zależności od zachowania się podmiotów polityki regionalnej wymienione czynniki mogą sprzyjać podwyższaniu konkurencyjności regionów lub też powodować przekształcenie się ich w bariery, często trudne do pokonania (ze względu na potrzebę zaangażowania znacznych środków).

Należy jednak podkreślić, że podnoszenie konkurencyjności poszczególnych regionów nie jest celem samym w sobie, ale powinno się przyczyniać do zrealizowania ogólnych celów polityki gospodarczej państwa. Tak więc konkurencyjność regionów powinna stanowić narzędzie pozwalające na osiągnięcie wzrostu gospodarczego regionu, a tym samym i całego kraju.

W oparciu o uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju regionów podmioty polityki regionalnej powinny dążyć do wzmocnienia czynników konkurencyjności m.in. poprzez:¹³

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości dzięki:
 - wspieraniu rozbudowy otoczenia biznesu,
 - stosowaniu instrumentów finansowych zachęcających do podejmowania działalności gospodarczej,
 - wspieraniu rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- tworzenie pozytywnego wizerunku i atrakcyjnych warunków lokalizacji inwestycji dzięki:
 - rozbudowie infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej,
 - prowadzeniu działań promocyjnych,
 - wykorzystaniu instrumentów zachęcających do pojęcia inwestycji w danym regionie, np. tworzeniu specjalnych stref ekonomicznych, zachęt finansowych, udzielaniu pomocy publicznej zgodnie z ustawą o dopuszczalności pomocy publicznej,
- tworzenie klimatu dla innowacji dzięki:
 - kształtowaniu wysokiej jakości zagospodarowania przestrzennego,
 - wspieraniu rozwoju nauki i badań,
 - inwestowaniu w infrastrukturę techniczną i społeczną,
 - uczestnictwo w przedsięwzięciach o podwyższonym stopniu ryzyka,
 - pomocy w organizowaniu targów technologii i innowacji oraz aktywnym marketingu gmin, powiatów i regionów,
- rozwój kapitału ludzkiego,
- promowanie walorów przyrodniczych i turystycznych,
- wspieranie inwestycji służących dywersyfikacji rodzajów prowadzonej działalności,
- budowanie układu instytucjonalnego odpowiadającego standardom unijnym

¹³ A. Potoczek, *Współczesne problemy rozwoju lokalnego i regionalnego*, Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna we Włocławku, Włocławek 2000, s. 174 i następane.

oraz pełnionym funkcjom.

Działania podmiotów w wyżej wymienionym zakresie jest konieczne ze względu na to, iż:

- pomiędzy regionami bogatymi i biednymi występują znacznie większe rozpiętości w poziomie rozwoju badań naukowych i rozwoju technologicznym niż wynikałoby to ze zróżnicowań PKB. Szczególnym problemem jest wykorzystywanie osiągnięć naukowo-technicznych w gospodarkach regionów słabych ekonomicznie bowiem część z nich nie tylko nie generuje własnych innowacji, ale nie jest w stanie skutecznie absorbować innowacji powstałych gdzie indziej.
- w regionach słabych małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają szczególne znaczenie dla kreowania miejsc pracy i rozwoju gospodarki.
- bezpośrednie inwestycje zagraniczne mają podstawowe znaczenie dla wprowadzania w regionach nowych produktów i technik. Najtrudniejszym problemem w regionach słabych ekonomicznie w rozwoju jest integracja zagranicznych podmiotów z lokalną gospodarką.
- pomimo znaczącego postępu jaki dokonał się w ostatnich kilkunastu latach w dalszym ciągu problemem pozostaje niska jakość infrastruktury transportowej w regionach słabych ekonomicznie. Problemem regionów słabych jest także niedostateczny rozwój instytucji edukacyjnych na poziomie wyższym czego wynikiem jest dużo niższy niż przeciętnie w Unii Europejskiej poziom wykształcenia siły roboczej.
- czynniki instytucjonalne stają się coraz ważniejszym elementem kształującym konkurencyjność. Jest nim m.in. wyposażenie w kapitał społeczny, który sprzyja powiązaniom pomiędzy firmami zlokalizowanymi w regionie. Niemniej ważna jest jakość instytucji administracji publicznej, a istotne jej parametry to poziom decentralizacji i partnerstwa.

W sytuacji ograniczoności środków, które mogą być przeznaczone na rozwój regionu podmioty polityki regionalnej muszą dokonywać licznych wyborów związanych z ustalaniem priorytetów przeznaczonych do realizacji. Jednak dokonywanie wyboru np między rozwojem otoczenia biznesu, sfery badań i nauki, czy też rozbudową infrastruktury jest bardzo trydne ze względu na znaczące oddziaływanie wszystkich wymienionych czynników na wzrost konkurencyjności regionu. Podmioty polityki regionalnej powinny poszukiwać innych podmiotów (również prywatnych) zainteresowanych działaniem na rzecz rozwoju regionu, a zatem i podwyższeniem jego konkurencyjności. Zjawisko takie jest powszechne w regionach Unii Europejskiej (tzw. inicjatywy publiczno – prywatne).

Zaniedbania w pewnych dziedzinach rozwoju regionów są trudne do odrobienia i wymagają czasu. Zdarza się jednak, iż zaniedbania te prowadzą do trwałej marginalizacji regionów a tym samym prowadzą do braku możliwości podjęcia rywalizacji z innymi regionami choćby w celu pozyskania środków przeznaczonych na rozwój.

4. Bariery prowadzenia skutecznej polityki regionalnej

Realizacja polityki regionalnej powinna prowadzić do osiągnięcia przyjętych celów. Jednak skuteczność tej polityki uzależniona jest od szeregu czynników, m.in. od układu instytucjonalnego tej polityki, tj. określenia podmiotów i ich kompetencji oraz wyposażenia ich w instrumenty umożliwiające realizację postawionych celów.

Niestety w Polsce polityka regionalna nie ma długiej historii, w związku z tym nie został jeszcze ukształtowany system podmiotów i instytucji realizujących tę politykę. Znaczne zróżnicowanie oraz mnogość podmiotów nie pozwala na stworzenie przejrzystego systemu instytucjonalnego. Ponadto częste zmiany na szczeblu centralnym uniemożliwiają stabilizację podmiotów odpowiedzialnych za realizację tej polityki (początkowo nie było takiego podmiotu, następnie kompetencje powierzono Ministerstwu Gospodarki, po czym przekazano Ministerstwu Rozwoju Regionalnego i Budownictwa, a po jego likwidacji ponownie Ministerstwu Gospodarki)

Podmioty te nie są ponadto wyposażone w instrumenty pozwalające na osiągnięcie zamierzonych celów. Dotyczy to zwłaszcza instrumentów finansowych. Finansowanie polityki regionalnej zwłaszcza w dobie kryzysu finansów publicznych jest znacznie ograniczone. Skuteczne (efektywne) prowadzenie polityki zmierzającej do podwyższenia konkurencyjności regionu jest możliwe jedynie w warunkach wyposażenia podmiotów w instrumenty umożliwiające podejmowanie inwestycji podnoszących poziom rozwoju regionu. Od tego, jakie będą instrumenty finansowe, będzie zależało czy samorząd stanie się silnym podmiotem, czy też będzie tylko klientem administracji rządowej. Najważniejszym problemem jest przepływ środków, który powinien być maksymalnie zdecentralizowany, zapewniający samorządowi partnerską pozycję w kreowaniu polityki regionalnej. Obecnie w Polsce mimo decentralizacji kompetencji, które przejęły samorządy lokalne i regionalne nie została dokonana reforma finansów publicznych, pozwalająca na zmianę struktury dochodów samorządów na korzyść dochodów własnych umożliwiającą zapewnienie podmiotom niezależności we wspieraniu rozwoju.

W sytuacji braku krajowych środków, które mogą być przeznaczone na rozwój regionów duże znaczenie mogą odegrać środki pochodzące z funduszy przedakcesyjnych, tym bardziej, że zostały one przyznane województwom borykającym się z największymi problemami.¹⁴ W warunkach znacznego deficytu budżetowego wymuszającego redukcję wydatków publicznych należy liczyć się z faktem, iż w pierwszej kolejności zostaną zredukowane wydatki inwestycyjne co pociąga za sobą groźbę dalszego obniżania tempa wzrostu gospodarczego kraju. Co z kolei przyczynić się będzie do pogłębiania dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski zarówno

¹⁴ W ramach Phare 2000 pomoc przeznaczona województwom które wykazują najniższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego Polski (wyjątek województwo śląskie, które boryka się z problemami restrukturyzacyjnymi schyłkowych dziedzin gospodarki).

wewnątrz kraju,¹⁵ jak i w stosunku do krajów Unii Europejskiej.

Sytuacja w jakiej znalazły się obecnie polskie regiony stawia je na przegranej pozycji w związku z niskim poziomem ich konkurencyjności w stosunku do regionów krajów członkowskich Unii Europejskiej, ale również części regionów krajów kandydujących do członkostwa. M.in. od skuteczności realizwanej polityki regionalnej zależy czy regiony Polski będą w stanie konkurować z regionami jednoczącej się Europą?

5. Wnioski

- Powyższe rozważania pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:
- Obecny poziom rozwoju regionów, którego syntetycznym wskaźnikiem jest poziom PKB przypadający na 1 mieszkańca w polskich regionach świadczy o niskiej ich konkurencyjności w stosunku do regionów Unii Europejskiej.
- Podwyższanie konkurencyjności regionów Polski powinno stanowić jeden z podstawowych celów polityki regionalnej ze względu na poziom konkurencyjności regionów krajów Unii Europejskiej, z którymi będą musiały rywalizować polskie regiony po wstąpieniu Polski do Unii (co ma nastąpić w 2004 r.).
- Rozwój regionów poprzez wzmacnianie ich potencjału rozwojowego stanowi podstawę do podwyższania konkurencyjności regionów.
- Rozpoznanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych konkurencyjności regionów oraz ich wzmacnianie powinno przyczynić się do podwyższania poziomu ich konkurencyjności.
- Realizowana polityka regionalna mająca na celu podwyższanie konkurencyjność regionów poprzez rozwój ich potencjału nie przynosi oczekiwanych rezultatów ze względu na brak ukształtowanego układu instytucjonalnego i niedostatecznego wyposażenia podmiotów polityki regionalnej w instrumenty tej polityki, zwłaszcza finansowe.
- Szansę na rozwój regionów, zwłaszcza słabych ekonomicznie, stanowią udostępniane Polsce środki pomocowe – obecnie w postaci funduszy przedakcesyjnych, a po akcesji funduszy strukturalnych.

Bibliografia:

1. Bossak J., Bieńkowski W. (red. nauk.), *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, SGH, Warszawa 2000.

¹⁵ W związku z tym, że lepiej rozwinięte regiony będą w stanie przezwyciężyć barierę finansową i pozyskać środki choćby z zewnątrz natomiast regiony biedne borykające się z licznymi problemami nie będą jej pokonać co pogłębi dysproporcje między tymi regionami.

2. Gaczek W. M., Rykiel Z. *Konkurencyjność regionów a regionalizm ekonomiczny*, [w:] Klamut M., Cybulski L. (red. nauk.), *Polityka regionalna i jej rola w podwyższaniu konkurencyjności regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 2000.
3. Klamut M., Passela E., *Podnoszenie poziomu konkurencyjności regionów*, [w:] Klamut M. (red. nauk.) *Konkurencyjność regionów...*
4. Madej T., *Regionalna polityka społeczno – gospodarcza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1998.
5. Markowska U., *Konkurencyjność regionów – nowe spojrzenie na rozwój regionalny w Polsce*, [w:] *Gospodarka Przestrzenna IV*, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu im. O. Langego, Sudety Oficyna Wydawnicza Oddziału Wrocławskiego PTTK, Wrocław 2001.
6. Poniatowicz M., *Innowacyjność jako instrument wzrostu konkurencyjności regionów polskich*, [w:] Jasiński A. H., Kruk M. (red. nauk.), *Innowacje i zmiany strukturalne w procesie transformacji polskiej gospodarki*, t. I, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 1999.
7. Potoczek A., *Współczesne problemy rozwoju lokalnego i regionalnego*, Wyższa szkoła humanistyczno – ekonomiczna we Włocławku, Włocławek 2000.
8. Szlachta J., Pyszkowski A. (red. nauk.), *Rozwój regionalny jako element strategii społeczno – gospodarczej Polski w latach 2000-2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk – Warszawa 1999.
9. Szlachta J., *Znaczenie funduszy europejskich dla rozwoju regionalnego Polski*, www.europa.edu.pl/topics/publikacje/2001/05/168250.html.
10. Winiarski B., *Konkurencyjność: kryterium wyboru czy kierunek strategii i cel pośredni polityki regionalnej*, [w:] Klamut M. (red. nauk.) *Konkurencyjność regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 1999.
11. Winiarski B., *Czynniki konkurencyjności regionów*, [w:] Klamut M., Cybulski L. (red. nauk.), *Polityka regionalna...*